

สรุปรายงานผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment:ITA) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ โดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ เป็นการมุ่งเน้นการออกแบบการขับเคลื่อนการประเมินอย่างเป็นระบบ ลดภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลดการใช้จ่ายงบประมาณ และเพิ่มประสิทธิภาพของการป้องกันการทุจริตเชิงรุก ปัจจุบัน การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐได้ถูกกำหนดเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งถือเป็นการยกระดับให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้เป็น “มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุก” ที่หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศจะต้องดำเนินการ

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ประชุมคณะทำงานประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓ ได้พิจารณาและมีความเห็นว่เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นควรมอบหมายสำนัก/หน่วย รับผิดชอบดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดและข้อคำถาม OIT โดยที่หน่วยตรวจสอบภายในได้รับมอบหมาย ดังนี้

ตัวชี้วัดย่อยที่ ๑๐.๑ การดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต

ข้อ	ข้อมูล	องค์ประกอบของข้อมูล
๐๓๖	การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี	แสดงผลการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานทั้งนี้ จะต้องเป็นข้อมูลของปี พ.ศ.๒๕๖๓

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่ บุคลากรขององค์กร

หน่วยตรวจสอบภายในได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ การประเมินความเสี่ยงเพื่อการป้องกันการทุจริต ข้อ ๐๓๖ **ข้อมูล** การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี **รายละเอียดข้อมูลที่เผยแพร่** การประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน ทั้งนี้ จะต้องเป็นข้อมูลของปีที่ประเมิน

หน่วยตรวจสอบภายใน ได้จัดทำแบบสอบถามการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี เรื่อง การประเมินความเสี่ยง ของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ โดยแจ้งไปยังสำนักทุกสำนัก รวม ๙ สำนักเพื่อแจ้งกลุ่มงานในสำนักตอบแบบสอบถาม แล้วส่งให้หน่วยตรวจสอบภายในจัดทำรายงานวิเคราะห์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี โดยมีข้อมูลประกอบการจัดทำ ดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้หน่วยงานที่รับการประเมินวิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน เพื่อพัฒนาไปสู่การกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดการผิดพลาดความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายความว่า ความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนของเจ้าหน้าที่และผลประโยชน์ของทางราชการ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายของการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะการณ์ของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมมากเพียงใด ก็จะทำให้เกิดโอกาสในการนำไปสู่การทุจริตมากขึ้นเท่านั้น

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. หน่วยตรวจสอบภายใน ได้จัดทำแบบสอบถามการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ การวิเคราะห์ความเสี่ยง จำนวน ๑๑ ข้อคำถาม ๘ ข้อคำถามมีคำตอบเป็นตัวเลือก ๓ ข้อคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยสำรวจข้อมูลจาก ๙ สำนัก (กลุ่มงานในสำนักและฝ่ายช่วยบางสำนัก) รวม ๕๑ แบบสอบถาม ซึ่งได้รับแบบสอบถามครบทุกสำนัก

๓. จากการวิเคราะห์จากแบบสอบถามได้ข้อมูลที่สรุปได้ตามลำดับข้อคำถาม ดังนี้

๓.๑ ท่านซึ่งเป็นบุคลากรในสำนัก/กลุ่มงาน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบในเรื่อง กฎ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน มากน้อยเพียงใด ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ครอบคลุมมีเฉพาะบางเรื่องจำนวน ๔๑ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๘๐.๓๙ จำนวน ๘ แบบสอบถามให้ความเห็นว่าครอบคลุมทุกเรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๙ มี ๒ แบบสอบถาม ที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๒

๓.๒ หน่วยงานมีการเผยแพร่จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานทราบ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ จาก ๓๙ แบบสอบถาม มีการเผยแพร่เป็นลายลักษณ์อักษร ในบางระดับ หรือขาดการประชาสัมพันธ์ จำนวน ๙ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และแจ้งให้ทราบบางระดับ จำนวน ๒ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๒ มีจำนวน ๑ แบบสอบถามไม่ตอบข้อคำถาม คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖

๓.๓ สำนัก/กลุ่มงาน ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินการในข้อคำถาม (O๑ -O๔๐) หรือมีส่วนสนับสนุนมากน้อยเพียงใด จากแบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลของกลุ่มงานและผู้ที่เกี่ยวข้องแจ้งว่ากลุ่มงานไม่มีส่วนรับผิดชอบ/สนับสนุนในแบบสอบถามจำนวน ๑๓ แบบสอบถามหรือคำนวณ

เป็นร้อยละ ๒๕.๔๙ แจ้งว่ากลุ่มงานมีส่วนรับผิดชอบในข้อคำถาม จำนวน ๒๙ แบบสอบถามหรือคิดเป็น ร้อยละ ๕๖.๘๖ และมีส่วนสนับสนุนในข้อคำถาม จำนวน ๙ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖๕ มีจำนวน ๓ แบบสอบถามไม่ตอบข้อคำถาม คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๘

๓.๔ แนวทางการป้องกันในกิจกรรม/โครงการอาจนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) จาก ๕ คำตอบ ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกทุกข้อตัวเลือก ตอบครบทุกตัวเลือก มีเพียง ๕ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐ ตอบ ๔ ตัวเลือกมี ๑๓ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๙ ตอบ ๓ ตัวเลือก จำนวน ๑๒ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ ตอบ ๒ ตัวเลือกจำนวน ๑๒ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ ตอบเพียง ๑ ตัวเลือกคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๙ จาก ๘ แบบสอบถาม และไม่ตอบ แบบสอบถามจำนวน ๑ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖

๓.๕ การรายงานผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน และการทบทวนแผนงานการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ มีการกำหนดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่รับผิดชอบ ในการรายงานผลการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร และดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด จากคำตอบ ๔๓ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๓๑ และมีการกำหนดให้มีหน่วยงานหรือบุคคล ที่รับผิดชอบในการรายงานผลการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๖ หรือจำนวน ๖ แบบสอบถาม ไม่ตอบ ๑ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖

๓.๖ กรณีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจากกิจกรรม/โครงการ ท่านคิดว่าปัจจัยความเสี่ยง ที่อาจจะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนอยู่ในขั้นตอนใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) ซึ่ง ๗ ตัวเลือกเป็นคำตอบ ที่ถูกต้องทุกข้อ จากข้อมูลในแบบสำรวจมีตอบทุกข้อจำนวน ๖ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๖ ตอบ ๕ ข้อตัวเลือกจากแบบสอบถาม ๓ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๕.๘๘ ตอบ ๔ ตัวเลือกจำนวน ๔ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๗.๘๔ ตอบ ๓ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๐ ตอบ ๒ ตัวเลือกจำนวน ๑๓ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๙ ตอบ ๑ ตัวเลือกจำนวน ๑๔ แบบสอบถามคิด เป็นร้อยละ ๒๗.๔๕ ไม่ตอบข้อคำถามจำนวน ๑ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖

๓.๗ สำนัก/กลุ่มงานมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติงานหรือไม่ จากแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด ๕๑ แบบสอบถาม มีจำนวนร้อยละ ๑๓.๗๓ หรือ ๗ แบบสอบถามที่ให้ข้อมูลว่ามีคู่มือการปฏิบัติงานครอบคลุมกิจกรรม/ กระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ และยังใช้ในการปฏิบัติงาน มีจำนวน ๙ แบบสอบถามหรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖๕ ที่ระบุว่าคู่มือการปฏิบัติงานไม่ครอบคลุมกิจกรรม/กระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ และยังใช้ในการ ปฏิบัติงาน และมีจำนวน ๓๖ กลุ่มงานหรือร้อยละ ๗๐.๕๙ ที่ไม่มีคู่มือการปฏิบัติงาน/มีคู่มือไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สามารถใช้ในการปฏิบัติงานได้

๓.๘ ท่านคิดว่าความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเบียดบังทรัพย์สิน หรือทรัพยากร ต่าง ๆ ของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เกิดขึ้น ในขั้นตอนใดได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ) ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้องทุกข้อตัวเลือกจำนวน ๕ ตัวเลือก จากการเก็บข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่ามีจำนวน ๕ แบบสอบถามที่ตอบทุกข้อ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐ มีจำนวน ๑๓ แบบสอบถามที่ตอบ ๔ ตัวเลือกคิดเป็น ร้อยละ ๒๕.๔๙ มีจำนวน ๑๒ แบบสอบถามที่ตอบ ๓ ตัวเลือกคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ มีจำนวน ๑๒ แบบสอบถามที่ตอบ ๒ ตัวเลือกคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ มีจำนวน ๘ แบบสอบถามที่ตอบ ๑ ตัวเลือกคิดเป็น ร้อยละ ๑๕.๖๙ และมีจำนวน ๑ แบบสอบถามที่ไม่ตอบในข้อคำถาม คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖

๓.๙ กระบวนการปฏิบัติงาน/โครงการ/กิจกรรม/ของงานที่ประเมินผลและการปรับปรุงการควบคุมภายใน แบบ ปค.๕ ของสำนัก/กลุ่มงาน ในคอลัมน์ “ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่” ท่านคิดว่าเกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่ หากเกี่ยวข้องจะจัดการความเสี่ยงนั้นอย่างไร จากการรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามพบว่ากระบวนการปฏิบัติงานของความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ในแบบประเมินผลการควบคุมภายในเกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานทางกฎหมาย ตามที่ได้รับมอบหมาย และข้อมูลในแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ในระบบการควบคุมภายในไม่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน

๓.๑๐ ท่านคิดว่าภารกิจงานของสำนัก/กลุ่มงานมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในกรณีใดบ้าง จากแบบข้อมูลในแบบสอบถาม ให้ความเห็นว่าภารกิจงานของสำนัก/กลุ่มงานมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้รวม ๒๙ คำตอบ ข้อมูลส่วนใหญ่จะบ่งบอกถึงการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบ เช่น การประเมินผลการปฏิบัติงาน การสรรหาและเลือกสรร การประสานความคุ้มครอง การกลั่นกรองงาน การทำความเข้าใจต่อการโต้แย้งและการพิจารณาของผู้ที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ของบุคลากร การดำเนินงานจ้างที่ปรึกษา และการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งการจัดกิจกรรมหรือการจัดทำโครงการต่าง ๆ การจัดซื้อจัดจ้าง การเป็นกรรมการตรวจรับงานบางลักษณะการตรวจรับงานในโครงการต่าง ๆ การใช้วัสดุของสำนักงาน

๓.๑๑ ภารกิจงานของสำนัก/กลุ่มงาน ที่มีความเสี่ยง สำนัก/กลุ่มงานมีมาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างไรบ้าง มีจำนวน ๓๒ เสนอความคิดเห็นจาก ๕๑ แบบสอบถามในการสร้างมาตรการและมีแนวปฏิบัติการดำเนินงาน จากผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานทุกกลุ่มงาน ฝ่ายช่วยบางสำนัก ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก โดยสรุปดังนี้ .ในเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ได้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ กำกับและกำชับเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระเบียบและค่านึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ มีการมอบหมายงานโดยกระจายความรับผิดชอบ มีการวางแผนการดำเนินงานกำหนดขอบเขตของงานที่มีความเสี่ยงอย่างชัดเจน ในเรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลา

จากข้อมูลในแบบสอบถามดังกล่าว หน่วยตรวจสอบภายในสามารถสรุปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาได้ ดังนี้

๑. ความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบในเรื่อง กฎระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน จากข้อมูลพบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ของสำนักงาน กสม.จะมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนว่าครอบคลุมมีเฉพาะบางเรื่องสูงสุดจำนวน ๔๑ แบบสอบถามจาก ๕๑ แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๓๙ ซึ่งขณะนี้สำนักงาน กสม. อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการเฉพาะเรื่อง และเผยแพร่ให้แก่บุคลากรในสำนักงานได้อย่างชัดเจน อาทิเช่น การจัดทำ คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของบุคลากรในสำนักงาน กสม. หรือคู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน กสม.เพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและให้หลีกเลี่ยงการกระทำที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด/ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน และสาระเกี่ยวกับประเภทหรือรูปแบบที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน และกรณีตัวอย่างการทุจริตในรูปแบบต่างๆ จากแบบสอบถามมีจำนวน ๘ กลุ่มงานหรือร้อยละ ๑๕.๖๙ มีความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนว่าเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ ในเรื่องกฎ ระเบียบครอบคลุมทุกเรื่อง ซึ่งการจัดทำคู่มือก็เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและให้หลีกเลี่ยงการกระทำที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนโดยมี

สาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด/ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนและสาระเกี่ยวกับประเภทหรือรูปแบบที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน และกรณีตัวอย่างการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งความเสี่ยงอาจเกิดจากการอาศัยตำแหน่งหน้าที่โอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ หรือเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง อาจมีการจัดการความรู้ (Knowledge management) โดยการนำคู่มือดังกล่าว ถ่ายทอดผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการประชุมประจำเดือน และเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสำนักงาน และมี ๒ แบบสอบถามที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจเรื่อง ดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๒

๒. การเผยแพร่จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานทราบ ปัจจุบันสำนักงาน กสม. มีข้อกำหนดทางจริยธรรม ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ ซึ่งประกาศลงราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ หมวด ๑ จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ หมวด ๒ จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก โดยระบุในข้อ ๑๔ ว่า “ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ” และ หมวด ๓ จริยธรรมทั่วไป

จากสรุปการวิเคราะห์แบบสอบถาม จะเห็นว่าบุคลากรของสำนักงาน กสม.ระดับ ผู้อำนวยการสำนักและผู้อำนวยการกลุ่มงานซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่ทราบว่าสำนักงาน กสม. มีการเผยแพร่ประมวลจริยธรรม กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเจ้าหน้าที่ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถึง ๓ ช่องทาง โดยในประมวลจริยธรรมดังกล่าว มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งการเผยแพร่มีในรูปของหนังสือเวียน หนังสือรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และในเว็บไซต์ของสำนักงาน กสม.คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ จำนวนแบบสอบถาม ๓๙ แบบสอบถาม มีจำนวน ๙ แบบสอบถามที่ให้ข้อมูลว่ามีการเผยแพร่ในบางระดับหรือขาดการประชาสัมพันธ์ ส่วน ๒ แบบสอบถามระบุว่าหน่วยงานไม่เผยแพร่ เรื่อง จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ทราบบางระดับ คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖

๓. ทุกสำนัก/กลุ่มงาน ทราบว่าได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบข้อคำถามจากตัวชี้วัดการประเมินของสำนักงาน ป.ป.ช.และมีส่วนสนับสนุนแนวทางการป้องกันในกิจกรรม/โครงการอาจนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน มีจำนวน ๑๓ แบบสอบถามระบุว่าไม่มีส่วนรับผิดชอบ/สนับสนุนในข้อคำถามของ ITA เป็นไปตามการมอบหมายผู้รับผิดชอบแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ(OIT) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

๔. แนวทางการป้องกันในกิจกรรม/โครงการอาจนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้ง ๕ ตัวเลือกในแบบสอบถามเป็นแนวทางป้องกันปัจจัยเสี่ยงและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน **ตอบครบทุกตัวเลือกมีเพียง ๕ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐** ตอบ ๔ ตัวเลือกมี ๑๓ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๙ ตอบ ๓ ตัวเลือก จำนวน ๑๒ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ ตอบ ๒ ตัวเลือกจำนวน ๑๒ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ และตอบเพียง ๑ ตัวเลือกคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๙ จาก ๘ แบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ยังเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่อง การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในกิจกรรมหรือโครงการของการปฏิบัติงานเท่าที่ควรว่าความเสี่ยงเรื่อง ผลประโยชน์จะแฝงอยู่ในทุกกิจกรรมหรือโครงการ อีกทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติในหน้าที่ และการเบียดบังทรัพย์สินหรือทรัพยากรต่าง ๆ ของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอน ใน ๕ ตัวเลือก ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความเข้าใจเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนได้ไม่ชัดเจนหรือมีข้อมูล

ไม่เพียงพอหรือมีค่อนข้างน้อย ในเรื่องการเปิดบังทรัพย์สินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ ของทางราชการทั้งในเรื่อง การนำวัสดุครุภัณฑ์สำนักงานไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น และการสำรวจข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

๕. การรายงานผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน และการ ทบทวนแผนงานการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสำนักงาน กสม. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบว่า สำนักงาน กสม.แนวทางและมาตรการในการกำหนดให้มีหน่วยงานหรือบุคคลที่รับผิดชอบในการรายงาน ผลการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดจากจำนวนแบบสอบถาม ๔๓ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๓๑ ซึ่งบางกลุ่มงานการรายงานผลไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๖ จากจำนวน ๖ แบบสอบถามและไม่ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒ กลุ่มงาน คิดเป็น ร้อยละ ๓.๙๒ แสดงให้เห็นว่า โดยส่วนใหญ่การใช้จ่ายเงินงบประมาณผู้รับผิดชอบของสำนักและกลุ่มงานจะ ทราบและรายงานผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน และการทบทวนแผนงานการ เบิกจ่ายเงินงบประมาณ โดยกลุ่มงานที่รับผิดชอบมีการกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นลาย ลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่อง

๖. กรณีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจากกิจกรรม/โครงการ ปัจจัยความเสี่ยงที่อาจจะเกิด ผลประโยชน์ทับซ้อนอยู่ในขั้นตอนใด ซึ่ง ๗ ตัวเลือกเป็นคำตอบที่ถูกต้องทุกข้อ **ตอบถูกต้องทุกข้อจำนวน ๖ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๖** ตอบ ๕ ข้อตัวเลือกจากแบบสอบถาม ๓ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๕.๘๘ ตอบ ๔ ตัวเลือกจำนวน ๔ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๗.๘๔ ตอบ ๓ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๑ ตอบ ๒ ตัวเลือกจำนวน ๑๓ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๙ **ตอบ ๑ ตัวเลือกจำนวน ๑๔ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๕** ไม่ตอบข้อความจำนวน ๑ แบบสอบถามคิด เป็นร้อยละ ๑.๙๖ ในเรื่องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างจะเห็นได้ว่าปัจจัยเสี่ยงหรือความเสี่ยงจะเกิดได้ในทุก ช่องทางตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงสิ้นสุดการทำสัญญาจ้างหรือข้อตกลง รวมถึงการบริหารสัญญาที่ต้องเร่งรัด การดำเนินงานให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด การขยายระยะเวลาที่ดีหรือการยกเว้นค่าปรับก็ดี คณะกรรมการตรวจรับพัสดุพึงใช้ความระมัดระวัง เข้มงวดในการตรวจรับพัสดุหรือการจ้างในทุกกรณี รวมถึง การพิจารณาถึงความจำเป็นและสมประโยชน์เพื่อมิให้ราชการเสียหาย ก่อนนำเสนอผู้บริหารขออนุมัติ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างเป็นปัจจัยสำคัญลำดับต้นๆ ของการใช้จ่ายเงินงบประมาณ มีเพียง ๖ แบบสอบถามที่เข้าใจ และตอบทุกข้อตัวเลือก ในหลายๆ ปีที่ผ่านมาสำนักงานกสม. ได้มีการจัด ประชุมทบทวนและซักซ้อมความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อสรุปปัญหาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน หรืออาจจะ มีการวางแนวทางและมาตรการการจัดซื้อจัดจ้างตามหนังสือเวียนที่กรมบัญชีกลางกำหนด เพื่อเป็นกลไกในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนได้ รวมทั้งการจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดซื้อจัดจ้างเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้อง มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ใหม่ๆ

๗. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีคู่มือการปฏิบัติงานหรือคู่มือไม่เป็นปัจจุบันและไม่สามารถใช้ในการ ปฏิบัติงานได้ คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๕๙ จากจำนวน ๓๖ แบบสอบถาม มีจำนวน ๗ แบบสอบถามที่ระบุว่า มีคู่มือการปฏิบัติงานครอบคลุมกิจกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ และยังใช้ในการปฏิบัติ คิดเป็น ร้อยละ ๑๓.๗๓ และมีจำนวน ๙ แบบสอบถามหรือร้อยละ ๑๗.๖๕ ที่ระบุว่าไม่มีคู่มือการปฏิบัติงาน ไม่ครอบคลุมกิจกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญและยังใช้ในการปฏิบัติงานได้ โดยในส่วนนี้ผู้บริหาร

ของสำนักงาน กสม. อาจพิจารณาทบทวนคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และสำนัก/กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องเป็นรายปีหรือเป็นระยะๆ แล้วแต่ความสำคัญของการปฏิบัติงานตามคู่มือดังกล่าว

๘. กรณีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเบียดบังทรัพย์สิน หรือทรัพยากรต่างๆ ของทางราชการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน จากแบบสอบถามมี ๕ ตัวเลือกเป็นคำตอบที่ถูกต้องทุกข้อ **ตอบถูกต้องทุกข้อจำนวน ๕ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๙.๘๐** ตอบ ๑ ข้อตัวเลือกจากแบบสอบถามจำนวน ๘ แบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๙ โดยในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่ากึ่งหนึ่งที่มีความเข้าใจเรื่องการเบียดบังทรัพย์สินหรือวัสดุ ครุภัณฑ์ของส่วนราชการนำไปใช้ส่วนตนเป็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ทับซ้อน

๙. สำหรับแบบสอบถามแบบปลายเปิดจำนวน ๓ ข้อคำถาม สรุปในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากระบวนการปฏิบัติงาน/โครงการ/กิจกรรม/ของงานที่ประเมินผล และการปรับปรุงการควบคุมภายใน ของสำนัก/กลุ่มงาน ในคอลัมน์ “ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่” ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อนน้อยมาก ซึ่งสำนัก/กลุ่มงานใดหากเกี่ยวข้องจะจัดการความเสี่ยงนั้นได้ในระดับหนึ่งจากข้อมูลในแบบสอบถามพบว่ามีบางกลุ่มงานที่ระบุว่ากระบวนการปฏิบัติงานของความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะเน้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานทางกฎหมาย ตามที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนภารกิจงานของสำนัก/กลุ่มงานมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน จากข้อมูลในแบบสอบถามพบว่า ภารกิจงานของสำนัก/กลุ่มงานมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้รวม ๒๙ คำตอบ ข้อมูลส่วนใหญ่จะบ่งบอกถึงการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบ เช่น การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ทั้งการจัดกิจกรรมหรือการจัดทำโครงการต่าง ๆ การจัดซื้อจัดจ้าง การเป็นกรรมการตรวจรับงานบางลักษณะ การตรวจรับงานในโครงการต่าง ๆ การใช้วัสดุของสำนักงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสรรหาและเลือกสรร การประสานความคุ้มครอง การกลั่นกรองงาน การทำความเข้าใจต่อการโต้แย้งและการพิจารณาของผู้ที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ของบุคลากร การดำเนินงานจ้างที่ปรึกษา เป็นต้น

๑๐. สำหรับมาตรการและการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนัก/กลุ่มงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในประเด็นนี้อย่างมาก โดยมีข้อมูลในการให้ความเห็นรวม ๓๒ ความเห็นจาก ๕๑ แบบสอบถามในการสร้างมาตรการและมีแนวปฏิบัติการดำเนินงาน โดยแยกได้ในหลายด้าน เช่น ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ด้านการดำเนินงาน และด้านอื่น ๆ โดยในเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ กำกับและกำกับเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระเบียบและค่านึงถึงประโยชน์ของทางราชการ เป็นสำคัญ มีการมอบหมายงานโดยกระจายความรับผิดชอบ มีการวางแผนการดำเนินงานกำหนดขอบเขตของงานที่มีความเสี่ยงอย่างชัดเจน ในเรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลา

.....